ZACHARIAS.

§ *Az Babyloniából való ſzabadulásnac vtánna, emlekezteti az Prophéta az Sidókat arrol, miért ſanyargatta volt meg Iſten az ő Atyokat ollyan keſerueſen. Az után inti öket hogy ió reménſégben legyenec igaz ſzabadulásoc felöl, ezac hogy ſziuec ſzerint Iſtenhöz térienec. Végre feddi öket az ő gonoſſágokért, miuel hogy meeg az elébbi vétkekben ſoc vala bennec.*

ELSŐ RESz.

¶ Elöſzör inti az Prophéta az Caputban az Sidókat hogy meg térienec Iſtenhöz, és az ő attyoknac gonoſſágokat ne kőuetſec. Maſodſzor vigaſztalya az fogſagbol haza tört Sidokat az Iſten fiának (kit az Myrtus fac közöt állo Angyal példáz) közöttöc való léteuel, az Angyaloknac mellettec való vgyazaſockal, az Iſten fianac érettec való törekődeſeuel, az Iſtennec kegyelmes gonduiſeleſeuel, hozzaioc való ió akararryával, az ő ellenſégeknec romlaſockal, mellyeket mind az Prophéta három latáſokban példáz.

1 DARIVS királnac máſodic eſtendeiének nyóltzadic hólnapián, ſióla az WR Zachariáſnac Barachias fiának, ki Iddo Prophéta fia vala, ezt monduán.

2 Meg haragut vólt az WR felötte igen az ti atyáitokra.

3 Ezt mondgyad azért nékic. Ezt mondgya a ſeregeknec WRa. Térietec én hozzám azt mondgya az ſeregeknec WRa, és ti hozzátoc térec, azt mondgya az ſeregeknec WRa.

4 Ne legyetec ollyanoc mint az ti atyáitoc, mert ez elött való Prophétác kiáltottac nékiec, monduán. Ezt mondgya az ſeregeknec WRa. Térietec meg kérlec az ti gonoſi vtaitokról, és az ti gonoſi tſelekedettektől: és nem fogattac ſiót, és nem figyelmeztec én hozzám, azt mondgya az WR.

5 [a] Hól vadnac à ti atyáitoc? és à Prophétác? mind öröcké élneké?

6 De az én beſiédim és az én végezéſim, mellyeket az én ſiólgaimnac az Prophétáknac meg paranczoltam, vallyon nem tellyéſedteké bę az ti atyáitokon? mert megtęruén azt mondottác, az mint el gondolta vala az Seregeknec WRa hogy mi velünc czelekedgyéc, az mi vtainc és tſelekedm 3 leked-

a Az ötödic és hatodic vers eggyluec valo, mellyeknec értelme ez, vgy vagyon hogy az ti atyaitoc meg holtac, à Prophetákis meg holtanac de az en beſzedim meg nẽ holtanac, azert melto dolog hogy az ti atiaitoknac peldaiokbol és á regi Prophetaknac inſtetſekből tanullyatoc.

lekedetinc ſierint, ỹgy czelekedett mi velünc.

7 Az tizen eggyedic hólnapnac (mellyet Sebatnac neueznec) huſſon negyedic napián, Dáriuſnac máſodic eſtendeiébe, ſióla az WR Zachariáſnac az Barachias fiának, ki Iddo Prophéta fia vala, ezt monduán.

8 Látám éttzaka, és imé egy férfiu [b] ül vala veres louon, és áll vala a Myrtus fác között, mellyec valának mély helyen: és az ő háta megett valának veres louac, tarkác és feiérec.

b: Magyarazzac ezt az Iesus Christusról.

9 Es mondéc én, mit akarnac ezec Wram? Felele nékem amaz Angyal az ki engemet meg ſiólíta, [c] En meg mondom tenéked mit akarnac ezec.

c: Erti vgyan azont az ki ről ſzola á felſő versben.

10 Ackor feleluén amaz férfiu à ki áll vala az Myrtus fác között, monda: Ezec azoc az kiket az WR küldött hogy bę iáriác ez földet.

11 Es feleluén [d] az WR Angyalának ki à Myrtus fác között áll vala, mondának, El iártuc az földet, és imé az egéſi föld nyugſiic és nagy bátorſágban vagyon.

d: Tudni illic az kic az Angyalnac hata megett valanac. vers 8.

12 Ackor ſióluán az WR Angyala monda, [e] ô Seregeknec Wra meddig nem könyörülſi te az Ieruſálembéliecken, és az Iudánac városin, mellyec ellen haraguttál immár hetuen eſtendötül fogua?

e: Christus közbe iaro és könyörgő Istenhez előtt az Anya ſentec ſzerzet.

13 Felele pedig az Seregeknec WRa az Angyalnac az ki én velem ſiól vala, ió beſiédeket, és vigaſitaló ſiókat.

14 Annac okaért meg paranczolá nékem az Angyal az ki én velem ſiól vala, kiálts, ezt monduán, ezt mondgya az Seregeknec WRa, ſieretem én az Ieruſálemet és az Siont nagy buzgoſágos ſieretettel.

15 [f] De nagy haraggal haragſiom ez bátorſágban élő népec ellen: mert én keueſſé haragutam vala az én népemre, öc penig kegyetlenöl czelekedtec vęlec.

f: Az az, haragſom az poganyokra kiknec kezek alattam vala az en nepemet: Mert ők kegyetlenbec voltac az en népem ellen hogy nē mint kellet vólna.

16 Annac okaért azt mondgya az WR, meg tęrtem az Ieruſálem városához kegyelmeſen, az én házam meg ęppitetic abban, azt mondgya az Seregeknec WRa, és ki nyuiratic az mérő linea ő rayta.

17 Megis kiálts ezt monduán: Ezt mondgya az Seregeknec WRa, męg az én városim felötte beuőköđni fognac ſoc iockal, minec vtánna az WR Siont meg vigaſitallya, és Ieruſálemet hozzáia véſſi.

18 Es fel emeluén az én ſiemeimet, látéc négy ſiaruakat.

19 Es mikor kérdeném az Angyaltól az ki én velem ſiól vala, miczodác ezec? monda nékem: Ezec az ſiaruac mellyec el hántác Izraelt, Iudát és Ieruſalemet.

20 Az után mutata énnékem az WR négy kouátſokat.

21 Es mikor kérdeném, mit akarnac ezec czelekedni? feleluén monda: Ezec az ſiaruac mellyec el hántác Iudát, annira hogy ſenki feiét fel ne emelhetné. Ez kouátſoc

nátſoc penig el iöttec hogy azokat el röttentſéc, hogy az pogányoknac ſiaruokat le rontſác, mellyec ſiaruat emeltec vala Iuda földe ellen, hogy azt el rontanác.

gęknec WRa: az ditsöſſég után
c el küld engemet az pogányokhoz, mellyec titeket meg folitottanac, mert à ki titeket bánt az ö ſieme fényét bánttya.

c: Az mit az Prophéta ez verſſec kezdetibe mondz: Az ditsöſſeg vtan, vgy mond: el küld Iſten &c. Azt ſoc keppen magyarazzac az böltſec: Nemellyec igy, hogy mitec vtanna az Sidoknac ditsöſſeget meg ſünic, az Iſten az pogan nepekhez küld könyet öket. Nemellyec igy: miuel hogy az pogányoc ez ideig eleg ditsöſſegbe voltanac, annakokaert az Iſten ez vtan könyetöket küld hozzaioc az ö refedelmec felöl. De mind ezeknel igazb magyarazat ez, hogy mitec vtanna az Iſten nagy ditsöſſeggel ki hozta az Sidokat Babyloniabol, immaran öket nem hadgya, es az pogányokat megemöti hogy nekic ne artſanac.

II. Réſz.

Ez Caputban vigaſztallya az Prophéta az Sidokat Ieruſalemnec meg eppüléſeuel, az Anya ſent Egy hiznac ſaporödáſaual, az Iſtennec kegyelmes gonduiſeleſeuel, á fogſyoknac Jabadulaſaual, az Meſsiaſnac el iöueteliuel, és az pogan nepeknec meg fordulaſockal.

1 FEl emeluén iſmét az én ſiemeimet látéc egy férfiat, kinec kezében vala egy mérö kötél.

2 Es mondéc, houá mégy: Es felele nékem, hogy meg mériem Ieruſálemet, és meg láſſam mind ſiçlit hoſzſzát.

3 Es imé amaz Angyal à ki én velem ſiól vala, ki iöue, és más Angyalis ki iöue annac eleibe.

4 Es monda annac: fuſs el ſiólly ez gyermeknec *d*, monduán: Ieruſálemet keritès nélkül kezdic lakni, az ö benne való emberekneс és barmoknac ſokſága miatt.

d: Erti Zachariaſt: Mikor pedig azt mongya, hogi Ieruſálemet keritèſnelkül lakiác, azt ielenti hogy az Anya ſent egy haznac lakoſi oly ſokan leſſnec, hogy keritès be nem fernec.

5 En pedig, azt mondgya az WR: léſiec ö néki tüz fal körüskörnyül, és ditsöſſégre léſiec néki ö közepötte.

6 e Nó, nó fuſſatoc ki éſiaknac földéből, azt mondgya az WR: miuelhogy az egnec négy ſiçle felé el hántalac titeket, az mondgya az WR:

e: Erti az Babyloniaban maradott nepet, hogy ſieſſenec, ki iöni mnet es az Anya ſent egy haznac fiai közze ſiamlalni magokat.

7 O Sion ſiabadits ki teis magadat, ki lakozol az Babel leányánál.

8 Mert ezt mondgya az Sereg

9 Mert imé én fel emelem az én kezemet ö ellenec, és léſinec az ö ſiólgáioknac prędája: és meg tudgyátoc, hogy az Seregeknec WRa botſátott engemet.

d: Vigaſztallya az Anya-ſent egy haznac Iſtennec közöttec valo lakaſaual. Vagy à Chriſtuſnac megielenteſeuel. Maſodſor az Anya ſent egyt haznac az poganyokbol valo megſaporodaſanrol, melyröl ſola az 9. verſsbennis, hogy az poganyoc à Sidoc rabiai es predai leſſnec.

10 d Örülly és örvendezz Sion leánya, mert imé én el mégyec és lakozom te közötted, azt mondgya az WR:

11 Es nagyſoc pogán népec adgyác az napon magokat az WRhoz, és léſinec én népem, és lakozom ö közöttec: és ackor megtudod hogy à Seregeknec WRa küldött engemet te hozzád.

12 Es örökſégül biria az WR Iudát az ö örökſégét ez földön, és iſmét magához véſii az Ieruſálemet.

c: Az az, alazza magat minden ö előtt, es ſenki ellene neki ne ſollyon, mert hoſſſu allo az Ige.

12 c Halgaſſon minden teſt az WR előtt, mert fel kęl végre az ö ſientſéges lakó helyéből.

III. Réſz.

Vigaſztallya Iſten ez Caputbari az Prophéta által az Sidokat, hogy miképpen az népet, az városſt, az Templomot, azonképpen az fö papſágotis helyére állattya, és hogy iöuendöben az Dauidnac el fogyatkozott nemzetſégéből az öröcké való papotis, az az, á Meſsiáſt el borſatana, kinec io reménſéről az Angyal ſól.

1 AZ vtán mutatá nékem (az Angyal) Iehoſuát az fő papot, hogy állana az WRnac Angyala előtt, kinec à Sathan áll vala iob keze felől, hogy ellenkeznéc ő vele.

2 Es monda az WR az Sathannac: dorgállyon meg tégedet Sathan az WR Iſten, dorgállyon meg mondoc az WR ki az Ieruſálemet magánac válaſztotta: a-uagy nem ollyané ez mint az tűzből, ki ragadot űſiög? *d*

3 Az Iehoſua penig öltöztetött vala ſiennyes ruhákban, és áll vala az Angyal előtt.

4 Es ſióla (az Angyal,) és monda azoknac, kic előtte állanac vala, monduán: Vegyétec le ő róla az ſiennyes ruhákat: és monda ő nékie: Imé el vöttem az te álnokſágodat, és wy ruhákban öltöztettelec tégedet.

5 Es monda, tegyenec az ő feiében tiſita pap ſűueget. Tönec annac okaért az ő feiébe tiſita pap ſűueget, minec vtánna fel öltöztettéc vólna őtet ruhákban. Az WRnac Angyala pedig ott áll vala.

6 Es eskűuéſſel fogadá az WRnac Angyala az Iehoſuanac, ezt monduán:

7 Ezt mondgya az Seregeknec WRa, ha az én vtaimban iárándaſi, és ha az én parantſolatimat meg őrizended, teis itélőie léſieſi az én házamnac, sőt añac felőtte őrizőie léſieſi az én tornátzimnac, és meg engedem tenéked, hogy ez én előttem állóc között iáry.

8 Hald meg te Iehoſua fő Pap, és az te barátid kic te előtted űlnec, mert ezec tſudálatos férfiac: Imé én elő hozom, az én ſiólgámat az tſemetét. *b*

9 Mert imé egy kő léſien, mel lyet én helheztetec à Iehoſua pap előtt, és ez egy könec hęt ſiemei léſinec, és én faragom annac az ő faragáſit, azt mondgya az Seregeknec WRa: és el veſiem ez földnec álnokſágátt egy napon.

10 Az napon, azt mondgya az Seregeknec WRa: kiki mind hija az ő felebaráttyát az ſiőlő tő alá és az ſige fa alá. *d*

IIII. Réſz.

1 ES meg tęre az Angyal à ki én velem ſzól vala, és fel költe engemet, mint à kit álmából fel költenec.

2 Es monda énnékem: mit látſi te, és mondéc: imé egy mérő arany gyerttya tartót látoc, melljnec à teteién vagyon az ő tanyéra: és azon hęt ſiőuetnekec: és hęt töltſérec à hęt ſiőuétnekekre, mellyéc vadnac à gyerttya tartónac teteién.

3 Es

a: Erti az Iehoſuat à fő papot kit Iſten tſudá az: tzerkeppen ſa baditott vala ki az fogſágból. Mikor pedig ezt mondgya: dorgállyon meg tęged az Isten, az ertelme ez, te Sathan az Iſten az te hatalmadat vęgye el arra valo ſandokodat enhirſe meg, hogy ne artſad az Iehoſua papnac.

b: Igeri ez versben Iſten az Ieſoſua papnac à pap ſágnac meg eppiteſet az Meſsiasban az Chriſtus Ieſusban, kit neuez az Iſten itt ő ſolgalanac es tſemetenec, mint Ierem: 23. Eſa: 11. 53. Luc: 1. Miuel hogy az Dauidnac vgy mint meg holt es el ſzaradott nemzetſegéből kell vala ſzarmazni, mint az tſemete ſohott ki neuekedni az föld alatt valo tőrsökből. Neuezi penig az Iehoſua ſolga tarſait tſudalatoſoknac, vagy ez vilag tſudainac, miuelhogy ez vilag előtt vtalatoſoc valanac, mint Eſa: 8. az Eſaias tanituani neuextetnec vilag tſudainac.

c: Az kit à Prophęta az ſólsóversben tſemetenec monda, vagyan azért mongya itt könec, mint maſuttis ſoc helyenà Chriſtus neuezte-tic könec, Eſa: 8. Pſal: 118. Matth: 21. &c. Mikor penig azt mondgya hogy hęt ſiemei, az az, ſoc ſiemei léſinec à Meſsiasnac t Ielenti azzal az ő tökelletes gonduiſeleſet. Vtoſſor mikor azt mondgya hogy annac faragaſit ő faragia, ielenti azzal hogy ő ekeſitene fel à Chriſtuſt minden menneiei ajandekokal. tod: 3.

d Az az, la koztoc nagy bekeſegben, tſendeſſegben minden feleſlem nelkül.

Vigaſztallya Iſten ęz Caputban az Sídokat azzal, hogy Iſten az ő Anya ſent Egy házát ſoha el nem hadgya, hanem azt őrizi és oltalmazza, nem kűlső emberi erőuel, hanem kiualképpen valo Iſteni hatalmáual, és hogi az ő ſent lelkeuel minden fogyatkozásnélkűl ráplállya.

3 És két olay fác az gyertya tartó mellett, eggyic az gyertya tartón iob kęz felöl, az máſic bal kęz felöl.

4 És mondéc az Angyalnac à ki én velem ſiól vala, mitſodác ezec WRam?

5 És feleluén az az Angyal az ki én velem ſiól vala, monda énnékem, auagy nem tudodé mit akarnac ezec? kinec mondéc, nem tudom WRam.

6 Es feleluén, monda énnékem: Ez az WRnac beſiéde az Zorobabelhöz, monduán: Nem erővel, nem hatalommal, hanem az én ſient lelkem által, azt mondgya az Seregeknec WRa: [a]

7 Mitſoda vagy te nagy hegy [b] az Zorobabel ellen, el oſztatol és tęr földé léſieſi, és fel téſſi Zorobabel az fölsö köuet az népnec nagy hálá adó kiáltáſaual: Hálá légyen, hálá légyen Iſtennec.

8 És ſióla nékem az WR, monduán:

9 Az Zorobabel kezei fundáltác ez házat, és az ö kezei végezic el, és meg eſméred hogy az Seregeknec WRa küldött engemet te hozzád.

10 Mert à kic ez ęppitéſnec kiſin kezdetit meg vtáltác vala, örüendezni fognac, és meg láttyác az Zorobabel kezében az mérö lineát. Ezec az WRnac hęt ſiemei, mellyec bę kerülic ez egéſi földet. [c]

11 Es ſióluán mondéc nékie, mit példáznac imez két olay fác az gyertya tartó mellet, iob kęz felöl és bal kęz felöl.

12 Es máſodſtoris ſióluán mondéc néki, mit példáz imez két olay folyás, mellyec vadnac az két arany töltſiér között, melljekből arany ſiinö olay foly ki.

13 És ſióla énnékem monduán: Auagy nem tudodé mit példáznac ezec? Es mondéc, nem tudom WRam.

14 Annac okaért monda: Ezec az két olay forráſoc, mellyec az egéſi földnec WránálvadnacAz az, Ez olay fac példázzac az Iſten lelkének benſeges ajandokat, mellyet minden időben bűntelen ad az ö Anya ſient Egy hazanac Chriſtus altal.

V. Réſz.

Ez Capurban az Prophéta előßer azt jelenti, hogy Iſten az ö népét ollyan igen meg fanyargatta volt, az ö érdemec ſerint. Annac vranna azzal vigaztallya öket hogy Iſten immár ez vrán az ö bűntető haragiát az Chaldeuſokra forditta, &c.

1 AZ után iſmét fel emelvén az én ſiemeimet látám, hogy imé egy könyw répös vala (az ęgen.)

2 Es mikor azt mondaná énnékem: mit látſi te? mondéc: látoc egy repesö könyuet, kinec hoſſia húſi ſing és ſiele tíz ſing.

3 Es monda nékem: ez az átoc melly ez egéſi földnec ſiinére ki mégyen: mert valaki oroz, ez nemzetſégben, mint másban, meg büntettetic: Es valaki hamiſſan eskeſſic, ez nemzetſégben, másban meg büntettetic.

4 Es

a: Az az, Mikeppen ez földnec nem embertől taplaltatnac olajjal hanem Iſtentől, azon keppen az en Anya ſient Egy hazamatmelly az arany gyertya, tartón példázta tic, nem emberi erővel es hatalommal, hanem az en Iſteni hatalmamal őrizem, es ſient lelkemmel taplalom:

b: Nagy hegynec neue zi az Zorobabel ellenſegit.

c: Az az, Ez dolog nem egyeb altal hanem az Iſten, melly ſőuednekec tökelletes Iſtennec tökelletes gond viſeleſeből, es az altal lezi ez vilagot biria vagy: Ezec tudni illic az het nem egyebet, hanem az Urnac het ſzemeit, az az, gond viſeleſet példázzac.

d: Az az, Ennec ez könywnec iraſában vagyon az Sidoc ellen vala ſententia, kic noha ßentekennec mutattyac magokat, mind az altal lopoc es hamiſ bizonyſagot. Nemellyec eggyic reßen, mas reßeben, meg büntettetic, Auagy vala vagy köből.

tet, az az, vethextec mind à ket tabla ellen igy fordittyac, minden lopo (az mint ez könywnec ben meg vagyon irua,) meg büntettetic, es minden hamiſſan eskőuec (az mint meg vagyon irua ez könywnec maſic reßeben,) meg büntettetic, Auagy vala vagy köből.

4 Es ki botsátom azt az átkot, azt mondgya az Seregeknec Wra: és bę mégyen az lopónac házába, és annac házába à ki hamissan eskesiic az én neuemre, és meg marad annac házában, és meg emésti azt, annac fáit és köueit.

5 Es elö iöuén az Angyal à ki én velem siól vala, monda nékem: Emeld fel az te siemeidet, és lásd meg mitsoda ez az mi elö iö.

6 Es mikor kérdeném tülé mitsoda ez? monda: az mi elö iö nem egyęb hanem mértéc, b és monda: ez az ö siemec az egési földön.

7 c Es imé egy darab siçlesen ki vert ón forog (vala az ęgen,) és egy assioni állat ül vala az mértéknec közepiben. d

8 e Es monda: ez az Istentelenség: és veté az ónnot az mértéknec közepire, és azzal az mértéknec siáiát bę fedeze.

9 f Es fel emelúen az én siemeimet, látám, és imé kęt assioni állatoc iöuénec elö, és azoknac siárnyokban siçl vala, és siárnyoc ollyan vala mint az eztragnac, és fel emeléc az mértéket az ęg és az föld közzé.

10 Es mondéc az Angyalnac az ki én velem siól vala: houá visiicezec az mértéket?

11 Es felele nékęm: Hogy házat eppitsenec annac az Sinear földében, és le tétetic és meg erösitetic ott az ö fundamentomán. g

b: Az az, Ez azt peldazza, hogy Isten az Isten teleneknec minden gonoszságokat mint ha egy somba volnanac iol iattya, es

[illegible]rint [illegible],az [illegible]er[illegible]o[illegible]s.

egy tenic az embereknec, hogy Isten nem zabolazza meg öket, es azt alittyac, hogy Isten nem tudgya, nem lattya öket, de iol tudgya, &c.

c: Az ón mely termeszet szerint nehez, peldazza az Istennec az Sidoc ellen valo nehez es sulyos iteletit.

d: Az assioni allat peldazza mind az Sido nemzetseget, az kiket tudni illic, Isten az ö iteleti ala rekesztett vala, mint az Angyal mondgya az 8. versben, ez vgy mogd az istentelenseg, az az, peldazza ez assioni allat az Sidokat, kic az Isten iteletire tartatnac.

e: Az az, be fedeze az edent azonnal, mellyben vala az assioni allat, mellyel ielenti hogy az Sidoc vgy mint tömlözbe rekesztetuen tartatnac az büntetesre.

f: Ez latassal ielenti az Propheta, hogy az Isten el vesti, immar az ostort az Sidokrol, es ennec vtanna az Chaldæusokat ostorozza, kic az ö nepenec ellensegi voltac. Vagy az mint nec mellyec magyarazzac, ezt peldazza, hogy minec vtanna az Sido nep az ö büneirül meg gyözettetic, az Isten iteleti ala rekesztetic, es hasonlo büntetessel büntettetnec, azokhoz kic az Babyloniai fohsagban akartac inkab maradni, hogy nem mint Sido orszagba meg terni.

met, látám, és imé kęt assioni állatoc iöuénec elö, és azoknac siárnyokban siçl vala, és siárnyoc ollyan vala mint az eztragnac, és fel emeléc az mértéket az ęg és az föld közzé.

10 Es mondéc az Angyalnac az ki én velem siól vala: houá visiicezec az mértéket?

11 Es felele nékęm: Hogy házat eppitsenec annac az Sinear földében, és le tétetic és meg erösitetic ott az ö fundamentomán. g

g: Az az, ott Babyloniaban, holott immar meg gyökereztec vala, &c.

VI. Rész.

Ez Capurban ielenti az Prophéra Istennec az Angyaloc által való gond viseleset az Sidoc felöl, mind à kic vadnac, mind à kic onnet ki iöttec. Azutan ból az Messiásnac királi és papi méltosagarol, melly dolog az Iehosuanac kettös Coronaual való meg Coronazasa alatt peldazratic.

1 ES a fordúluán fel emelém az én siemeimet, és tekintuén látám, és imé négy siekerec iönec vala ki, kęt hegy közzül, és azoc az hegyec ęrtz hegyec valánac

2 Az elsö siekerben veres louac valánac, az másodic siekérben feketé louac.

3 Az harmadic siekérben feiér louac, és az negyedic siekérben tarka louac.

4 Es sióluán mondéc az Angyalnac, az mely én vçlem siól vala: Mitsodác ezec WRam?

5 Es

a: Tremellius az negy szekeren erti az Angyali szerzeket kic Istennec parancsolattya szerint ez vilag nac minden reszeben az Istennec akarattyat czelekeszic. Az ero hegyekẽ erti az Istennec hatalmas tanaczat, melyböl leszne ez vilagö mindenec. Az louakon erti az Angyalok nac gyorsasagokat. Azert az Propheta azt ielenti hogy Istennec vadnac folgai, minden ö dolgainac es tanaczainac el vegezesere.

5 Es feleluén az Angyal, monda nékem: ezec az ęgeknec négy
b: Az az, Az Istennec Angyali, kic az egnec negi reſeről az Istен eleibe allnan az.ő parantſolattyanac meg ſerzeſere ki mennec.
ſielei, b mellyec ki iönec az helyekből az holott ſioktac állani az egéſi földnec WRa előtt.

6 c Az mely ſiekérben az fekete louac vadnac, mennec éſzaknac földére, az feiér louac azoc után mennec, és az tarkalouac Dęlre ménnec.
c: Az az, Az Angyalok nac eggyic reſſe Babyloniaba megyĕ, bogy az Sidokra viſellyen gondot, kic meg ott vadnac. Az eggyic reſſe megyen Judeaba hogy az haza iött Sidokról viſellyen gondot.

7 d Az vereſec ki iöuénec, és kéuánác hogy el iárnác ez földet: és monda (Iſten:) Mennyetec el, iáriátoc el az földet, és el iárác az földet.
d: Az Iſtennec az Angyaloc altal valo gond viſeleſt tria az Iudah orſzagarol, mely ſolgalatot az Angyaloc ő nagoc kenan nac.

8 És elö hiuán engemet ſióla én vęlem monduán: láshatſie, az kic ki ménénec éſiaknac földére, az én haragomat meg czendeſitéc az éſiaknac földén. e
e: Az az, Miuel bogy az Angyaloc ſos kuket inditotac pœnitentiara Babyloniaban, es az Iſteni tiztelet re, azert azt miuelte, bogy az Sidoktól kic meg az fokſagban vadnac, az engegyelmeſſegemet meg ne vonnam.

9 Es ſióla az WR énnékem monduán:

10 Végy az ſiánkiuetésből haza iöttektől, tudni illic, Heldeitől, Tobiáſtól, Iedaiatól, és meny el te azon napon, meny el mondoc az Zephaniás fiának Ioſiának házához, kic Babyloniából ſiabadúltac.

11 Végy (mondoc ezektől) ezüſtöt és aranyat, és czináły Coronákat, és tegyed az Ioſedec hánác az Iehoſuánac az fő papnac fejére.

12 Es ſióly nékie, ezt monduán: Ezt mondgja az Seregeknec WRa: f Imé egy férfiu támad, kinec néue, czemete, és az ő helyéből fel neuekedic, g és az WRnac Templomát meg ęppiti.
f: Az Meſſiaſrol valo iöuendö mondas, mintha azt mondana te peldazad azt az ferfiat.
g: Az az, fel neuekedic az ő tulaidon nemzetſegeböl.

13 Es ő ęppiti meg h az WR Templomát, és ő ditsöſséges léſien, és üluén wralkodic az ő ſiękiben, és papis léſien az ő ſiękiben, és békeſségnec ez kettö között. i
h. Tudni illic tanitaſaual.
i: Az az. Nagy eggyeſſeg leſſen az kiralſag es papſag között. Vagy bekeſeg ſzerzö leſſen mind az pogányoc mind az Sidoc közöt.

14 Es legyenec az Coronác az Chelemnec, Tobiáſnac, és Iodaiáſnac Zephaniás fiának emlekezetöl az WR Templomában.

15 Es az meſſiáſból valóc el iönec, és eppitenec az WR Templomában, és meg tudgyátoc hogy az Seregeknec WRa küldött engemet ti hozzátoc, és meg léſien ez, ha valóba halgattyátoc az ti Wratoknac Iſtenteknec ſiauát.

VII. Réſz.

Meg felel ez Caputban az Prophéta az kőſſégnec kérdeſére, hogy ha ſirion és böyöllyön mint az előtt. Azt mondgya pedig hogy hafontalan az böyczölés és ſirás az igaz Pœnitentiauelkül, &c.

1 Es S[t] az Dárius királnac negyedic eſztendeiében, az kilentzedic hónac mely Ciſleunec neueztetic, negyedic napián, ſióla az WR Zachariáſnac.
a: Ez herdeſi herdi az papoktul es prophetaktul az fokſagbol haza iöt nep.

2 Minec vtánna az nép küldötte vólna az Iſten Templomához, Sareezert és Regemmelechet töb társaiual egybe, az WR ortzáiának engeztelésére.
Mert miuel bogy az Templum el puzitatot vala a Nabucodonozortol, az ötödic holnapban, azt rendeltec vala a Sidoc bogy azt az hola napot, böyczölleſſel mulatnac el. Azert

3 Es hogy meg mondanác az papok-

minec vtanna meg eppül az Templum, kerdec ha megis böyczölleyenec. Laſd meg az Templum puzitaſanac ideiet. 2.Reg:25. Ier: 52.

papoknac, kic à ſeregeknec WRánac házában valánac, és à prophetáknac, illyen ſiókkal: Auagy ſiriaké męgis minden ötöd hólnapban, és böytöllyeké az mint tſelekedtem enni eſitendötül fogua?

4 Es ſióla az ſeregeknec WRa énnékem, ezt monduán:

5 Mond meg ez földnec minden népének és az papoknac, monduán: 6 Mikor böytöltetec és ſirtatoc az ötödic és hetedic hólnapban, és ez hetuen eſitendökben, auagy énnékem böytöltetéké?

b: Értelme ez: Az böytöket Iſten nek tec nem paráſolta, azért ha ezt tekis, ſſeńc az nem baſſnal, ha nē ezt tekis, ſemmikart abbā nisnē vall. ha nem ti nektec erre kellet volna fökeppen gondot viſelnetec, hogy vagy ettec vagy nem, de az Iſten törvenye ſſerint elnetec, mikeppē az regi prophetákis tanittottac.

6 Es mikor öttetec ittatoc, vallyon nem magatoknac öttetec ittatoké?

7 Auagy nem ezenec vóltanaké az beſiédec mellyeket ſiólott az WR az elébbi prophétác által, mikor męg az Ieruſálem tſendeſi és gazdag vólna, és az ö környyüle való városoc, dęl felöl való réſie, és az mezö ſégnec tartománya nyugalomban vólna.

8 Es ſióla az WR Zachariasnac, monduán:

a: Megmondgya miben all hyon az igaz böytölés, melröl Iſten az regi prophetac altal is ſzolott, tudnu illic az bünnec ö'ákleſeben, az bünnöſ valo eltauozaſban, es az ſſ-nt eletnec köuetéſében.

9 a Ezt mondgya az Seregeknec WRa: Igaz itéletet tegyetec, irgalmaſſágot és könyörületeſſéget ez elekedgyéc kiki mind az ö felebaráttyáual.

10 Az özuegyet és áruát, ſiöuenét és ſiegént meg ne nyomoritſátoc, és ſenki az ö ſiuében felebárattya ellen való gonoſiról ne gondolkodgyéc.

11 Es nem akarác halgatni, és háttal fordúlánac (Iſtenhöz,) és fülöket bę dugác, hogy ne hallanác.

12 Es Adamas köué töuéc az ö ſiiueket, hogy ne hallanác az beſiédeket mellyeket az ſeregeknec WRa Iſtene az ö lelke által küldött vala, az ö elébbi Prophétai által: és lön felöttе igen nagy harag reáioc az Seregeknec WRától.

13 Annac okaért miképpen, hogy én kiáltottam és nem hallác meg: azonképpen kiáltottác és nem halgattam meg, azt mondgya az ſeregeknec WRa:

14 Hanem mint egy forgó ſęllel el ſęleztettem öket minden pogány népec közzé, mellyeket nem eſmértec, és az föld el puztúlt ö vtáñoc, annîra hogy ſenki azon által ne menne: és az kéuánatos földet puztáuá tönec.

VIII. Réſz.

Ez Caputban Iſten az Prophétáual vigaztallya és batorittya az ö népét hozzaia való ió akarattyáual, ellenſégekre való haragiáual; Ieruſálemnec meg eppülesſeuel, földi vetemenyeknec termeſſeuel. Az után inti öket Pœnitentiára. Vtolſor az pogány népeknec hiuatallyokról ſól.

1 ES ſióla az Seregeknec WRa, ezt monduán:

2 Ezt mondgya az ſeregeknec WRa: nagj búſúlással meg búſúltam à Sionért, és felöttе nagy haraggal meg haraguttam érötte.

3 Ezt mondgya az ſeregeknec WRa: Meg tęrtem az Sionhoz és lakozom Ieruſálemnec közepette: és neueztetic Ieruſálem igaſſágnac városának, és az ſeregeknec WRának hegye, ſient hegynec.

4 Igy

4 Igy sióla seregeknec WRa: Még lakoznac az vén férfiac és asszoni állatoc Ieruſálemnec vtzáin, és az férfiunac páltza léſien kezében az ő vénſége miatt.

5 Es az városnac vtzái tellyeſec léſinec férfiu gyermekeckel és leánzóckal, kic az ő vtzáin játzodnac.

6 Ezt mondgya az seregeknec WRa: Ha ez czuda léſien az maradéc népnec ſieme előtt az napokban, vallyon az én ſiemem előttis czuda léſiené? azt mongya az Seregeknec WRa.

7 Igy ſiól az Seregeknec WRa: Imé én meg ſzabaditom az én népemet nap kelet és nap nyugat felől.

8 Es meg hozom őket, és lakoznac Ieruſálemben, és léſinec nékem én népem, és én léſiec nékiec Iſtenec tökélletes ſséggel és igaſſággal.

9 Ezt mondgya az seregeknec WRa: Erősſödgyenec meg az ti kezeitec néktec kic hallyátoc moſtan ez beſzédeket az prophétáknac ſzáiokból, kic ſzóltac néktec az Seregeknec WRának háza fundamentomának fel vetésétől fogua, hogy az templum meg eppitetnéc.

a) Az az. Mivel hogy nem vvrert munkalodtac vala az templumnac eppitesébe, annac okaert á mit az prophetac altal igertem nem tellieſitet tembe, hanē gyötrettetec ebſegtől es el lenſegtől.

10 a Mert ez napoknac előtte ſem az embernec ſem az baromnac fáradſágának nem vólt ſemmi iutalma, és ſem menőnec ſem iőuőnec ſemmi békeſége nem vólt az nyomoruſág miatt, és az embereket kitkit egy máſra tá-maztottam.

11 De moſtan nem úgy czelekeſiem mint az előtt való napokon az én népemnec maradékával, azt mondgya á ſeregeknec WRa.

12 Mert az ti vetéſtec békeſéges léſien: az ſzőlő az ő gyümőltſét meg termi, az főldis meg adgya az ő gyümőltſét, az égec harmatot adnac, és mind ezeket örökſégül adom az én népem maradékának.

13 Es miképpen átoc alatt vóltatoc az pogány népec közőtt, Iudának és Izraelnec háza: Azonképpen meg tartalac titeket és áldottac léſitec. Ne féllyetec, bátoritſatoc meg magatokat.

14 Mert ezt mondgya az Seregeknec WRa: Miképpen el gondoltam vala hogy veſzedelmet hozzac reiátoc, mikor az ti atyáitoc engemet haragra ingerlettec vólna, azt mondgya az ſeregeknec WRa: és meg nem bántam.

15 Azonképpen meg tęrvén el gondoltam hogy Ieruſálemmel iól tegyec és Iudával. Ne féllyétec.

16 Ezec az dolgoc á mellyeket czelekedgyetec, ſzóllyon kiki igaſſágot az ő felebarátyával, igaſſágnac és békeſégnec tőrvényét ſzóllyatoc az ti kapuitokban.

17 Es ſenki az ő felebarátya ellen az ő ſziuében gonoszt ne gondollyon, és az hazug eskűvéſt ne ſzereſſétec, mert ezec az mellyeket én gyűlőlőc, azt mondgya az WR.

18 Es ſzóla az ſeregeknec WRa

én nékem, monduán.

19 Ezt mondgya az seregeknec WRa: Az negyedic, [b] az ötödic [c] az hetedic [d] és az tizedic [e] hólnapnac böyti, Iudah házának örömére fordúl, vigaſságára, és ió innépére. Azért ſiereſſétec az igaſſágot és az békeſéget.

20 Igy ſiól az seregeknec WRa: Még léſien olly idö mikor el iönec az népec, és nagy városoknac lakói.

21 [f] Es éggyic városnac lakói az máſikhoz mennec, ezt monduán: Mennyünc el az WRnac ortzáiának engezteléſére, és az seregeknec WRának kereſéſére. Enis el mégyec.

22 Es el iönec ſoc népec, és hatalmas nemzetſégec Ieruſálembe az seregeknec Wrának kereſéſére, és az WR ortzáiának engezteléſére.

23 Ezt mondgya az seregeknec WRa: Az napokban léſien hogy tíz emberec minden nyeluen való pogányoc közzül, meg ragadgyác az Sidó köntöſének peremit, ezt monduán: el mégyunc veletec, mert hallottuc hogy az Iſten vagyon veletec.

b: Tudni illic melben az varaſt meg vöttec, ler. 52.
c: Tudni illic, melyben az templum el rontatot.
d: Tudni illic melyen meg öltec az Godoliaſt, kit tiz tartonac hagiot vala Sidoſagban Nabucodonozor e: Tudni illic melyben kezdettec az varaſt vini.
f: Az pogany nepeknec hiuatalokrul valo prophetia.

IX. Réſz.

Az hiueknec vigaztalaſokért fenyegeti Iſten az ö népének ellenſégit, ö nékie pedig igér oltalmat az Meſsiásban, kinec el iöueteléről nagy niluán való ſoual prophétal az Zacharias.

1 AZ WR fenyegetö beſédének ſulyſága Chadrac [a] ellen, és Damaſcuſon léſien az feniteknec nyugalma: minec vtánna az embernec és az Izraelnec minden nemzetſégének ſieme az Wrhoz fordúlt.

2 Még Hemath városis azon határban léſien, [b] Tyrus, Sidonis, iöllehet igen okos.

3 Es erösſéget eppitett magának az Tyrus, és gyüitött ezüſtöt mint az port, és aranyat mint az vtzán való ſárt.

4 Imé az WR ſiegénnyé téſzi ötet, és az ö tengerén való hatalmát meg rontya, és tüz emézti meg ötet.

5 Meg láttya ezt Aſcalon és meg röttén, az Azais, és bánkodni kezd, az Accaronis, miuel hogy meg ſiégyenült az ö reménſégében, és ki veſi az királ Azaból, és az Aſcalonban ember nem lakic.

6 Es laknac Azotusban idegenec, és el veſitem az Philiſteuſoknac keuélſégeket.

7 [c] Es el veſiem az ö ſiáiokból az ártatlan vért, és ki vonſzom az ö fogoc közzül az vtálatos ragadományokat, és az meg maradot (Sido) nép az mi Iſtenünké léſien, és ollyan léſien mint Iudában egy feiedelem, és az Accaron úgy iár mint az Iebuſçus.

8 Es tábort iároc az én házam környül az ellenſég ellen, az által ménö és meg térö ellenſég ellen, és nem mégyen többé raytoc által az kóborló, mert moſt látom ſiemeimmel (népemnec nyomoruſágát.)

9 [d] Örülly erösſen Syonnac leánya, öruendezz Ieruſálemnec leánya.

a: Erti az Syrianac erſzeget.
b: Az az, Olyan büntetéſſel büntetti Iſten Hemath varoſtis.
c: Ertelme ez: Nem engedé touab hogy az Philiſteuſoc vert ontſanac es kobor lianac. Az en negymnec pedig maradeka nekem hedues leſſen es, mindenie mint egy feiedelem. Az Accaronbeliec pedig ki ízém ez földről mint az Iebuſ
d: Az Meſsiás felöl valo iöuendö mondás.

nya.

nya. Imé az te királyod el iö tenéked, igaz és ſabaditó ö, ſiegény és ſiamár háton ülö, és nöſtény ſiamárnac vehmén.

10 c Es ki veztem az ſiekereket Ephraimból, és az louat Ieruſálemből, az hadakozáſra való kęz iuetis ki veztem, és ſiól békeſéget az pogányoknac: és az ö birodalma eggyic tengertül fogua az máſic tengerig, és az (Euphrates) folyó viztöl fogua, az földnec vtólſo határáig.

11 f Teis (ô Sion leánia) az te vered való ſiöuetſégemnec vére által meg ſabaditottam az te foglyaidat az kútból, mellyben víz nem vala.

12 g Tęrietec az erösſéghöz ti reménſégnec foglyai mais mondom néktec, hogy kettös ió tételemmel meg aiandékozlac tégedet.

13 h Mert az Iudát magamnac mint egy kęz iuet fel vetettem, és Ephraimot meg raktam, és fel inditottam az te fiaidat Sion, az te fiaid ellen te pogány nemzet, és ollyanná töttelec tégedet mint az erös Oriáſnac fegyuere.

en ollanna tezſec tegedet mint az hezzu es mint egy tegzet es fegyuert. Azaz, Azt miuelem hogy en altalam minden ellenſegidenerőt vegy. Vgyanazont mondgya mind az Capitulnac vegeig. Az 15 versben azt mondgya hogy az VVR oltalmazza öket hogy egyenec, minec vtanna az parittianac kőueit meg hololtattyac: mellynec ertelme ezec ez, minec vtanna meg hololtattyac az parittyat ellenſeget. Az etelen, italon, bor miual valo zaigoſon, poharnac vagy ezęzenec meg tellęſen, ert. az Iſtennec minden teuainac beuetkedeſec. Azont erti mikor azt mondgya hogy, meg tellhenec mint az oltar ſzegelett, mellyec ſoc vert emeztenec vala meg.

14 Es meg tettzic hogy az WR vęlec vagyon, és ki mégyen kezéből az nijl mint az villámás, és az WR Iſten kürtöt fuual, és dęli forgó ſieleckel elö iö.

15 Az Seregeknec WRa meg óltalmazza öket, hogy (békeſéggel) egyenec, minec vtánna meg hóldoltattyác az parittyánac köueit, és igyanac es zaiogianac az bortól, meg tellyenec mint az tęſzéc, és mint az óltárnac ſiegeleti.

16 Es meg óltalmazza öket az ö WRoc Iſtenec az napon, mint az iuhnac nyáját az ö népet, és mint az Coronába tęterett drága köuec fel emeltetnec az ö földén.

17 Mert melly nagy az ö ió tętemenye? és melly nagy az ö ſiépſége? az gabona az ifiakat, és az bor az leányokat meg vidamitya.

X. Reſz.

Feddi elöſer az népet hogy nem vár iác Iſtentöl, es nem kéric ö tőle az mit kęs volna adni, hanem inkab idegen baluánioknoz ſietnénec. Az vtán vigaztallya öket az Iſtennec gongya viſelteſeuel.

1 KErietec az WRtól eſöt alkolmatos idöben, és az

e: Az az, Azt miuelem hogy az en Annya ſzent egy haza ban mindę baboruſag le ſzallyon es be keſeg legyen. meg bekeltet uen magamat a' pogányokat az Chriſtus ęre altal. Eph 2. f. Ieronymus igy forditia Teis az te ſzöuetſegednec vere altal ki boſſatlad az foglyokat az viznelkül valo veremtöl. Vatablus es Pagninus. Teis az te ſzöuetſegednec vere altal (meg tartato.) De igazb az mint mi forditottuc Ertelme pedig az. Ne kętſ'kedgyel azokbă az iokban mellyeket nektec igęrec. Mert miuel hogy en ti veletec ſzöuetſeget töttem. Az en ſzöuetſegemnec vere altal melnec bizonſagi az aldozatoc es azoknac vere, en azert meg ſzabaditom az te foglyaidat az veremből. Miuel hóg pedig az ſzabaditas bizonos vala, azert az köuetkezendöről vgy ſzól mint el multrol. Az vermen erti az lelki fogſagot ere.

g: Inti öket hogy az ö erösſegekhöz terienec, melyen erte fido orſzagot, Ieruſalemet, az templomot erösſegnec mondgya pedig azt, mert azt lako belöl valaztotta vala maganac Pſal. 132 es azt igerte hogy nekic oltalmazoioc lęſzen. Remenſegnec foglyainac monſgya azokat ſic fogſagban, rabſagban valanac, de remenſegec volt az ſzabadulaſrul.

h: Mert az, Iol. debet Iudah te neked ſoc ellenſeged vagyon es nemiſen eröd arra hogy el lenc allhaſs azoknac, mind az altal en

WR felhőt ſierez, és zápor eſőt ád nékiec, és kinec kinec füuet az ő mezeiében.

2 Mert az báluányoc hazugſágot ſióltanac, és az Ioſoc hamiſſágot láttac, és hazug álmokat láttac, hijába vigaztaltác, Azért mikor rablágra mennénec mint az iuhoc bizonſágot, tőnec arról hogy nem vólt páſitoroc.

3 Az páſitoroc ellen fel geriedet az én haragom, meg látogatom az bakokat: Mert meg látogattya az ſeregeknec WRa az ő nyáiát az Iudah házát, és ollyánocká téſzi őket mint az ütközetre fel ékeſitetet louat.

4 ‹ Ő közzülöc támad ſiegelet, ő közzülöc támad ſieg, és hadakozáſra való kęz Iw, es támad ő közzülöc rauóis.

a: Azt akarja ielenteni ez haſonlatoſſágoc által, hogy valami az ő orſzágoknac külſő erőſſegere való, annitúl meg nem fogyátkoznac.

5 Es léſinec olly erőſſec mint az Oriáſoc, kic az hartzon az ſárba tapodgyác ellenſégeket, és harczolnac, mert az WR vagyon ő vęlec, és meg ſiégyenülnec az kic őellenec lóra ülnec.

6 Es meg erőſsitem az Iudah házát, és az Ioſeph házát meg tartom, és haza hozom őket: Mert könyörültem raytoc, és ollyanoc léſinec mint ha meg ſem vetettem vólna őket, mert én vagyoc az ő WRoc Iſtenec, és meg halgatom őket.

7 Es az Ephraim nemzetſégi ollyanoc léſinec mint az Oriáſoc, és örül az ő ſiuec mint kic az bortól örülnec, és az ő fioc meg látyác és örülnec, őruend az ő ſiuec az WRban.

8 Siuőltec én ő nékiec és egybe gyüitőm őket, b mert meg ſi abaditom őket, és meg ſokaſúlnac mint az előtt meg ſokaſúltac vala.

b: Tudni illik az kic ez idő ig haza nem tőttec Babyloniából.

9 ‹ Es el ſięleztem őket az népec közőtt, és az meſiſie való földekben meg emlekeznec én rólam, és éluén az ő fiockal egybe én hozzám haza tęrnec.

c: Vgyan azonn mondgya az mint az fölső verſnec vegében, tudni illic hogy meg ſzaporitya őket annira hogy az poganyoc közőttis el terjedgyenec. d. Az az Vtalból leſznec az maradec Sidoc, ſnegyből gyüitőn azokat.

10 Es haza hozom őket Ægyptus földéből, és Aſſyriából őſſue gyüitőm őket, d és az Gileadnac és Libanuſnac földére hozom őket, és helyet ſem találnac nékiec.

11 ‹ Es az tengeren által mégyen az oſtor, és meg czendeſiti az tengernec habiait, és minden folyó vizeknec mélſége meg ſiárad, és meg töretic Aſſyriának keuélſége és Ægyptuſnac ereic el táuozic.

e: Az az, Miképpen regen az tengert ket felé vaſlaztá Iſten hogy az ő nepet által hozna: azonképpen meſtis ſemmi dolet meg nem tartoztattya hogy nepet meg ne ſzabaditana. Mert el veſzi Aſſyriának es Ægyptuſnac minden hatalmat.

12 Es meg erőſsitem őket az WRban, és az ő neuében iárnac, azt mondgya az WR.

XI. Reſz.

Ez Capuchan az Prophera ſőuendőt mond az Iudah orſzáginac romláſáról, és abban az fő emberecnec veſzédelmekről, miuel hogy Iſten ſoc es nagy ió teremenyeckel vólt ő hozzáioc, és ſzépen birta azokat kikhőz az külſő páſtoroc ſemmi ioual nem voltac. De az ő io teremenit meg nem tudtac bőrſülleni. Vrától azzal fenyegeti őket, hogy hituán páſztorokra bizza őket.

1 ‹ NIſd meg az te kapuidat Libanuſnac hegye, hogy az tűz

a: Értelmec ez harom verſnec ez, hogy nehe az Iudoc

az tűz meg emésſe az te Cedrus fáidat.

Zoár az Libanus nem hegynec erősségéhöz igen hasonlatos, mind az illető mivel vélne az Isten hoſſzu állásnac napja el tő, az Libanusnac kapui megnyilnac, az az, el tő azon az ellenség es az Iudahorszagában minden rendek, VVrac, fejedelmec gond viselői, gazdagok, szegenyec meg bánnattatnac. Mert az Cedrus fákon, az tölgy fákon, az pásztorokon, orosiláinokon az ſő népeket ertj. Az iegenie fákon, az pásztoroknac erősségeken az kőſſöget erti ezec.

2 Ordits te iegenye fa, mert le eſett az Cedrus, mert az fő népec el hűllottac, ordítſatoc Basannac tölgy fái, mert le vágattatott az erős erdő.

3 Az Pásztoroknac orditáſoknac ſiaua hallattatic, mert el költ az ő erősſégec: az orosiláinoknac orditáſoknac ſiaua hallattatic, mert el puztúlt az Iordánnac keuélſége.

4 [b] Igy ſiól az én WRam Istenem: Legelteſſed az én meg nyomoritatott (maradéc) iuhaimat.

b: Az Isten alantis az ő nepenec maradekainac gond viselesset az ő ſianac az Iesus Christuſnac te, az prophetanac képében, hogy azokrul gondot viſeljen, őrizze, oltalmazza azokat, okat adgya pedig mert alantia az ő iuhait Christuſnac. Mert az pásztoroc nem őrizic azokat es ezec az baſſnokat veſſic el.

5 Mellyeket az ő raytoc wralkodóc meg ölnec, és (azt alittyác hogy) nem vétkeznec, és az kic őket el adgyác pénzen, azt mondgyác: Aldott az Isten, mert meg gazdagottam: és az kic azokat legeltetic, ſemmit nékic nem kedueznec.

c: Ez hatodic versben más okat mondgya az Isten, mint ért alantia az nepnec nyomoritoit maradekat az Iesus Christus gond viſelésre, e[r]e-tu hüllie, mert ſido országra nagy veſſedelem es haboruſag kőnnekezic.

6 [c] Mert nem ezelekeſiem többé kegyelmeſen ez földnec lakoſiual azt mondgya az WR: hanem imé én adoc mindent az ő felebaráttya kezébe, és az ő királya kezébe, és meg rontyác az ő földöket, és nem ſabaditom meg öket azoknac kezekből.

7 Azért én fel vöm gonduiſelését az (maradéc) meg nyomoritatott iuhoknac, tudni illic az népnec ſiegéninec, és válaztéc magamnac két pásztori páltzát, égyiket neuezém ſiépſégnec, az máſikat éggyeſſéguec, és úgy legeltettem öket.

8 [d] És egy hólnapon három pásztort boczáttam el tőlöc: És meg keſeredéc az én lelkem az ő háiá adatlanſágokon, miuel hogy az ő leikec meg vtála engemet.

d: S o' az Prophetaſ az teſus Christus képében es a' mondgya hogy mivel nec vtálá az Isten nekis aianlotta az maradec hiuekuec gond viſeleſeket. fel vőtte azoknac gondiokat es ſzepen legeltette azokat De az vtan pana tolsodic azoknac bala adatlanſagoc feléll. Azt mongya azert hat rom pasztort botſatta el. Az az ſzorgalmaroc voltam abban hogy egy paszter helyebe maſt adnec nekic, hogy meg ne ſogyatkoznec paszternelkül.

9 [e] Es mondéc: Nem őrizlec én titeket, az ki halálra való hallyon meg, és az kinec ki kel vágattatni, vágattaſſéc ki, és az melyec meg maradnac, egye meg kiki az tárſának húſát.

e: Az öt versben jeniegeti az Prophetaſ Christus képében az ő nepet, az nagy halálra adás iarásáért, es az ő nagy iő gond viſeléſéuec es pásztorſáginac bötsületeſſégéért, hogy harminz penzre bötſülöltec őket, az azt mondgya hogy mindeneſtől bötsületlen volt ő eléttöc, es azt mondgya hogy többé nem pásztorkodic nekic. Touabbá mikor azt mondgya hogy el veſſec es az farekaſnac adgyac, azzal ezec azt akarja ielentenj, hogy akar melly ala való mues emberis nem elegé ec még azzal az bérrel Mondgya pedig hogy az templumba veſſe el, hogy minden ember laſſac es kiualkeppen tiſſtac az papoc az Isten neuenec gyalazattyat.

10 Es kezembe vöm az én veſſiömet, tudni illic az mellyet neueztem vala ſiépſégnec, és el törém azt, hogy ſemmiué tenném az ſiöuetſéget, mellyet ſier-

zettem vala mind ez népeckel.

11 Ez semmiué lõn azon napon, és illyen módon eſiekbe võuéc az nyaynac ſiegéni, az kic engemet tiztelnec vala, hogy az WR dolga vólna ez.

12 És mondéc nékiec, ha iónac tetzic néktec, adgyátoc meg az én ſiolgálatomnac iutalmát: hogy ha nem tetzic, hadgyatoc békét néki, és harmintz ezüſt pénzt adánac bérembe.

13 Es monda az WR énnékem, veſd az fazekaſra ez nagy bért, az melyre engemet betſültenec: és võm az harmintz ezüſt pénzt, és vetém az templumba, hogy azt az fazekaſnac adnác.

Máth 27.

14 És el tõrém az én máſic páltzámatis, tudni illic az éggyeſſégnec páltzáját, hogy meg eſilaſſam az atyafuſágot Iuda és Izrael között.

15 Es monda az WR énnékem. Végy immár egy bolond páztornac való táskát nyakadba.

f Arra ſenieget az sido nepet hogy bolond paſztorokkal véri meg õket. mutuel hogy az io paſztorokat nẽ tudtac meg betſülleni.

16 Mert imé én ſierzec páztort ez földõn, melly az ki az nyayból ki ſiakadott, meg nem kereſi, az gyenget õlébe nem véſſi, az meg romlottat meg nem gyogyittya, az mely békéuel vagyon azt nem õrizi, az kõuérinec húſáual lakic, és azoknac körmõket meg rontya.

17 Iay az haſiontalan páztornac, melly el hadgya az nyaiat, fegyuer kõuetkezic annac kariara és iob ſiemére, az õ karia meg ſiárad, és az õ iob ſieme ki apad.

XII. Reſz.

Igeri az Prophéta Iſten képében az Atyanya ſent egy haznac oltalmazaſat az õ ellenſegecellen, Az vtan igeri Iſten az õ belſõ kegyelmetis, tudni illic az ſent lelket, melly nec tanitaſa altal meg eſmeriec bũnõket, Iſtenhõz teriednec, meg firatuan erõſſen az õ bũnõket, es el ne veſſenec, hanem bũnõknec boſſanatyat vegyec.

1 AZ WRnac Izrael ellen való terhes beſiéde. Ezt mondgya az WR ki az ęgeket ki terieztette, és az földet fundálta, és ki az emberben az lelket teremtette.

2 Imé én az Ieruſálemet réſiegitõ pohárrá téſiem minden környüle való népeknec: Mind annac az ki Iudánac, mind annac az ki Ieruſálemnec ellenſége léſien.

a Azt akarja mondani az Prophéta. hogy az Ieruſalem ellen ſeginec, veſzedelmes leſſen az õ tanuſoc õ magoc ellen, nem külünben mintha mérget innanac valami pohárbol.

3 Es az napon téſiem én az Ieruſálemet nehéz kõué minden népecknec, valaki vijnni akaria azt, meg ſiakad bęléie, ióllehet õ ellene gyülnec az földnec minden nemzetſégi.

4 Azon az napon azt mongya az WR, meg remitec minden louat, és meg bolonditoc minden louagot, és ſiemeimet vetem Iudára, és minden népeknec louokat meg verem vakſággal.

5 Es ezt mondgyác Iudánac feiedelmi az õ ſiiuekben, Ieruſálemnec lakói az mi erõſſégõnc, az ſeregeknec WRában az õ Iſtenekben.

6 Azon az napon Iudánac feiedelmit fáknac meg emésztõ tüzéné téſiem, és ollyanocká mint az égõ üſiõg az kéuéc között, és

mind

mind iob mind bal kęzre meg emęztenec minden népeket, és meg marad Ieruſálem męg az ő helyén Ieruſálemben.

7 És meg óltalmazza az WR Iudánac ſátorit mint elein. Annac okaért nem ditſekedhetic az Dáuid házának ékeſsége, és az Ieruſálem lakoſának ékeſſége az Iudah ellen.

b: Az' az, olyan leſſen ékeſſége az Dáuid házának és Ieruſálemnec, mincnő az egęſs Iudának.

8 Azon az napon óltalmá léſien az WR az Ieruſálem lakoſánac, és ő közöttöc az leg aláb való haſonlatos léſien az Dáuidhoz, és az Dáuid háza mint az Angyalé, és mint az WRnac Angyala az ő ortzáioc előtt.

9 Es azon napon kęſi léſiec el veſsteni minden nemzetſégeket, valamellyec Ieruſálemre iönec.

Ioel: 19. c: Ez versben az Zacharias ſol az Iſtennec nem ez ac külſő ſegitſegeről, hanem belső kegyelmeſſegerol kezdi képpen, tudni illic hogy az ő ſſent lelkét adgya nékie mellynec tanitaſából meg eſmerhęſſec hogy az Iſten nekic kegyelmes io akaro Iſtenec. Ha pedig igy fordittyuc, ki öntöm ő reáioc az mellyec fordittyac, ideig az ő nyedet volt, ő bánkön és nyomorult állapattyokon keſeregienec, és en előttem ſirianac, és ez értelem minden értelmeknel iob, mint az követhezendő tec, mind az által én reiam tekintenec &c. Nemellyec igyis forditthyac, ki öntöm az kegyelemnec és könyörgęſnec lelket.

10 c Es ki öntöm Dáuidnac házára és Ieruſálemnec lakoſira az kegyelemnec és az könyörületeſſęgnec lelkét, és én reiám tekintenec kit boſſuſsággal illettenec, és ſiratty ác ötet mint az ember ſiok ta ſiratni eggyetlen egy magzáttyát, és keſeregnec ő rayta, mint ſioktac keſeregni az emberec elsö ſiulöttökön.

11 d Azon az napon nagy ſiralom léſien Ieruſálemben minęmű vólt Hadgdrimmonban, az Megiddon mezeién.

d: Ez ſol az Prophétal e' verſekben az hiueknec az ő bünök én valo nagy keſerüſségekről és ſiraſokrol, mellyet töttec az Iesus Chriſtus halála után és az ő bünöknec eſmereti után.

12 És ſir az föld népe, minden czelédec külön, az Dáuid háza népe külön, és az ő feleſégec külön, az Nathan háza nepe külön, és az ő feleſégec külön.

13 Az Leui háza népe külön, ás az ő feleſégec külön, az Simeon háza népe külön, és az ő feleſégec külön.

14 Minden maradéc czelédec, minden ház népe külön, és az ő feleſégec külön.

XIII. *Réſi.*

Vigaztallya az népet bünöknec el moſáſával, báluányoknac, és hamis Prophétaknac közzülöc valo ki vezteſęuel. Más felől iövendől mond az anya ſent Egyhaznac nyomoruſagárol.

1 AZon az napon kút fő fakad Dáuid házának és Ieruſálem lakoſinac, az ő bünökből való tiztuláſokra és meg moſodáſokra.

2 Es léſien azon az napon azt mondgya az Seregeknec WRa, ki veſztem az báluányoknac neueket ez földről, és ſoha többé emlekezetben nem léſinec: ſöt męg az ő (hamis) prophétáiokatis, és az ſertelmes lelket ki ſiagatom ez földről.

3 Es léſien ez, hogy mikor valaki Prophétál, azt mondgya annac az ő attya és az ő anya, az kic azt ez világra ſiültec: Nem élſi, mert hazugſágot ſióltál az WRnac neuében, és által veric azt, az ő attya és annya az kic azt ſiültec, miuel hogy prophétált.

4 Es azon à napon meg ſiégyenjül

nec az Prophétác az ő látáſoc miatt, mikor Prophétálnac, és nem öltöznec többé ſiörös ruhába hogy hazudgyanac.

5 Hanem ezt kezdi mondani: Nem vagyoc én Prophéta, ſzántó vető ember vagyoc én, és az emberec engemet gyermekſégemtől fogua (barom) páſitorſágban neueltec fel.

6 a És ha valaki kérdi tőle, mi-ſzoda kékec ezec az kezeden, azt feleli, az én barátim házában vettenec meg engemet.

7 b Fegyuer ſerkeny fel az én páſitorom ellen, és az férfiu ellen ki nékem társom, azt mondgya a Seregeknec Wra, verd meg az Páſitort és el oſzolnac az iuhoc, és fordítom az én kezemet az én kitſinimre.

8 c És léſien az egéſi földön azt mondgya az Wr, az földnec két réſzei ki vágattatnac és meg hálnac, és az harmadic még maradad azon.

9 Es által viſien az harmad réſzt az tüzön, és meg koholom azokat mint meg kohollyác az ezüſtöt, és meg probálom őket mint az aranyat, és ſegitſégül hiiác az én neuemet, és én meg felelec nékic, és ezt mondom: En népem ez, ők pedig azt mondgyác. Az Wr az én Iſtenem.

XIIII. *Réſz.*

Iſuendőt mond Zacharias az anya ſent Egyhaznac kőuetkezendő haboruſága felől, De mas felől vigaztallya azt, az Iſten gond viſeleſeuel, és az ellenſegnec bűnteteſeckel. Prophetal az pogany népeknec hiuataloc feſtőllis.

1 IMé el iő az WRnac napia, és az te ioſiágodat marhádat fel oztyác te benned.

2 Mert minden népeket fel gyűytöc Ieruſálem ellen ütközetre, és meg véſiic az városſt, és az házakat el kóborlyác, az aſiaſioni állatokat meg ferteztetic, az város népénec fele ſiánki vetéſre mégyen, és az népnec maradéka nem veſi ki az városból.

3 Es ki támad az WR, és hadakozic ez népec ellen, mint amaz napon, hartzolt az hartznac napián.

4 e És állanac az ő lábai azon az napon az olayhegynec teteién, melly Ieruſálemnec nap kelet felől ellenébe vagyon, és az olay hegy középben ketté válic nap keletre és nap nyugatra, és léſien igen nagy völgy, és fele az hegynec éſiac felé, az fele dęl felé ſiakad.

5 Es

Meg mondgya minedon vezti el az földnec két réſzet, mint az felſő Caputban monda v. 8. ez minedon tartya meg harmad réſzet.

a: Azaz: mint annac előtte mindenkor.

b: Ezec azt ielenti ezzel az Prophéta hogy az Iſten hatalma, és az ő népe felől való gond viſeléſe oly után való léſen, mint ha az olay farul uczné Iſten az ő népenec nyomoruſágat, az ellenſegnec hegyetlen

a: Azaz: Ha meg nem ölik az hamis Prophétát de az ő baráti mégis el nem fennedic, ha nem meg dorgállyac és meg verik azt Matth: 26. Mar: 14. Párhuz.

b: Miuel hogy azt monda az Prophéta. hogy az hamis prophétac meg ölnec hogy valaki azt ne altsa hogy az Iesus Chriſtus hamis Prophéta vólna, miuelhogy olly ſok rettenetes halállal kellene meg ölettetni. azt mondgya az Prophéta hogy Iſtennec rendeléſéből

c: Iſten halálra néki tollebet ezt mis képpennis megyarázhattyuc. Mert miuel hogy az Iſtennec annya ſent Egyháznac kőuetkezendő allapattyról ſola hogy azt ne altſác hogy ſemmi háboruſágoc nem léſen, arról prophetál az Zacharias hogy az anya ſent Egyházuac, és abban az tanitóc uac háboruſágoc leſſen, &c. Az verſuec vió ſo reſében az ſueinec iger általmat

e: Jelenti az egéſſi lo nemzetſégnec nagy réſſenec romlaſát és veſzedelmét, mellyben mind az által Iſten az ő hiueit meg tartya noha ſokaris az nyomoruſágnac tüze által meg probállya, mellynec az háſuaris meg mondgya.

segetés ott állana ſtrasat ömelletter. Mikor pedig hogy az hegy kette ſakad, ezec azt jelentibogy egy völgyben volt volna ez ideig Ieruſálem, mellyet lathatnanac, mind az által ennec utánna tetteres tődic versben azt mondgya, hogy az Wrnac jelen tenetes léſen mindeneknec, mert ſükſég hogy minden teſſec az Iſten előtt.

5 És ez ketté ſiakadott hegynec völgyébe futotoc, mert az hegyekne cvölgye Azalig nyúl, és úgy futotoc mint futottatoc az föld indúlas előtt Vziaſnac Iudah királyának ideiében: és el iö az énWram Iſtenem, és mind az ſient (Angyaloc) ö vęle.

6 És nem léſien azon az napon világos és állándó nap.e

7 És léſien egy napon (melly napot túd az Iſten,) hogy ſem nap ſem étzaka nem léſien: f és léſien eſtue felé világoſſág.

8 g És léſien az napon hogy élö vizec iöijenec ki Ieruſálemből, mellyeknec fele az nap keleti tengerre, és fele az vtólſo tengerre ſiakad, és tęlbe nyárba folynac.

9 És az Wr léſien királlya az egéſi földnec, azon az napon egy Wr léſien, és neueis egy léſien.

10 h És az egéſi föld változic úgy mint tęr földdé, Gebatól fogua mind Rimmonig, Ieruſálemnec dęl felöl való réſiében, és fel magaztaltatic, és azon ö helyén lakiác az Beniamin kapuiától fogua az elsö kapunac helyéig, az ſiegelet kapuiáig, és az Chananeel tornyától fogua az király Saytoiáig.

11 És laknac abban, és többé el nem vęſi, és Ieruſálemet nagy bátorſággal lakiác.

12 i És ez léſien az ſapás mellyel meg vęr az WR minden népeket az mellyec Ieruſálem ellen hadakozandnac, meg ſenyued azoknac húſoc mikor az ö lábokon állanac, és az ö ſiemec ki iárnac az ö helyekből, és az ö nyeluec meg rothad az ö ſiáiokban.

13 k És léſien ez hogy azon az napon az WR nagy háborút indit ö közöttöc, és ki ki mind megragadgya az ö tárſának kezét, és fel húzza kezét az ö felebarátyának kezę ellen.

14 Sőt męg az Iudais hadakozic Ieruſálem ellen, és fel gyűl minden népeknec ſerege körös környül, aranyoc, ezüſtöt, és drága ruháioc nagy bőwſéggel léſien.

15 És az lónac, öſzuérnec, teuénec, ſzamárnac és minden baromnac veſiedelme, melly az táborban léſien, ollyan léſien mint az emberec veſiedelme.

16 l És léſien hogy valaki meg marad mind az népec közzül, mellyec Ieruſálem ellen iönec, eſztendőről eſztendőre fel mennyen az királynac, (tudni illic) az Seregeknec WRának tiszteletire, és az Sátoros innepnec meg ſenteléſére.

17 És léſien ez, hogy valaki fel nem mégyen ez földnec népe közzül Ieruſalembe, hogy az Seregeknec WRának Iſtenének

nec

e: Vagy így, Nem léſſen világos nap, hanem homályos.

f: Az az, A ſoc és nagy nyomoruſágoc miat az nap és étzaka közöt nem tudtoc külömbſéget tenni. Mind az által eſtue világoſſág léſien. Az az, vegre io vége léſſen az nyomoruſágoknac.

g: Az 8. és 9. versben azt mongya, hogy iollehet az anya ſient Egyház háboruſág alat léſſen mind az által az Euangeliumnac tudománya mind ez világon prédicáltatic, melynec általa meg ismérte, tic az Iſten, naſſág hogy

h: Ezec azt Anya ſient ſoha, hanem

és meg vonol minden hamis Iſtení tiszelet és hatalmaſságtól, hogy ismérteſſec igaz Iſtennec lenni az egy Iſten akaria ielentení az Prophéta hogy az Iſtennec Egyhá-a tettetus, ehet, ſoha léſſen, és el nem vęſſ meg marad.

i: Az az, Gebadugoc léſſenec, nem kéſznek egyebet vér ontaſnál: nec mellyec így fordittyac, minden népeknec gaz adagia ezt egy be gyűtsi-nenyat eghaſſet.

k: A pogány népeknec hitetlenſégről.

nec könyörögiön, nem léſien azokra eſső.

18 ¶ Ha Ægyptuſnakis háza népe fel nem menend, ő reiáiokis nem léſien eſső, és léſien ő raytoc az az bűntetés, mellyel az WR meg bűnteti mind az pogány népeket, kic fel nem iönec az ſátoros innepnec meg ſienteléſére.

19 Ez léſien Ægyptuſnac, és minden népeknec bűntetéſec, mellyec fel nem iönec az ſátoros innepnec meg ſienteléſére.

20 m Azon az napon még az loualnac fékekennis ez irás léſien, Iſtennec ſienteltetett: és léſnec az vasfazekac az WR ház ában, mint az óltár előtt való medenczéc

21 És minden vas fazéc Ieruſálemben és Iudában az Seregkenec WRánac ſienteltetic, és el iönec mindenec az kic áldozni akarnac és elő veſinec azokban és főznec benne, és nem léſien többé Cananeus n az Seregeknec WRánac házában azon az napon.

Zacharias könyuének vége.

m: Azt akaria czac mondani az Prophéta ez verſében, hogy mindenec el valtoztattyac az ő terméſzeteket, hogy Iſten tiſztelettire ſienteltetſenec.

n: Az az, tiſztaléſen az anya ſient Egy ház, meg tiſztittatic minden vndokſágtól.

l: Ægyptuſban nem léſien eſső, hanem a Nilus folyóvitznec áradáſa neduesíti és firoſitrya meg az földet mikor azért azt mondgya hogy Ægyptusbannis nem léſen eſső. azt ielenti hogy tőzöttöc nagy ſzükſég lenne, és meg foztatnának azoktól az miuel eleteket taplallyác.

MALACHIAS.

Miuelhogy az Iſtennec népe, minec vtánna az 70. eſztendeig válo Babyloniabéli fogſágbol háza iöuén, az Templomot és az város meg epitettéc vólna, az ő elébbi gonoſs eletekben ſemmi változáſt nem töttenec vala, és czac hiába oſtoroztattac vala meg az nagy fogſággal. Azért Iſten ez Propbéta által panaſsolkodic az ő hálá adatlanſágokról, és az ő ſoc gonoſſágokat elö ſámláluán, mind az papoknac gonoſságockal egybe, kiknec az Iſteni tizteletre keués gondgyoc vala, és az ő gonoſs példáiockal az köſſi getis meg botránkoztattyác vala: inti öket pœnitentiára, mind igereteckel, mind fenyegetéſeckel.

ELSŐ RESZ.

Elöſzer Iſten az Prophéta által ſemekre hinnya az ő népénec az minemű ió reremennyel vólt ő hozzaioc. Az után panaſsolkodic az ő hálá adatlanſágokról, hogy nem tiztelic őtet vgy az mint kellene.